

Javaslat a

„[EMKE kávéház¹]”

települési/tájegységi/ágazati²
értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Bóka László (név)

..... (aláírás)

Budapest, Erzsébetváros, 2024.05.15. (település, dátum)

(P. H.)

¹ Kérjük, adja meg a nemzeti érték pontos megnevezését.

² Kérjük, húzza alá a megfelelőt.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Szücs Balázs alpolgármester

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Szücs Balázs alpolgármester

Levelezési cím: 1073 Budapest, Erzsébet körút 6.

Telefonszám: -

E-mail cím: szucs.balazs@erzsebetvaros.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: EMKE kávéház

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:³

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

a szakterületi besorolás indokolása: gasztrotörténet

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- ☐ igen
amely nemzetiség:⁴

- ☐ nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Budapest, VII. kerület, Erzsébetváros, Erzsébet krt. 2.

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

☐ települési

☐ tájegységi

☐ ágazati

amely értéktár neve: Erzsébetvárosi Értéktár

³ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

⁴ Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Az EMKE, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület nevű civil szervezet neve, az egyesület eredetileg Kolozsvárott 1885-ben alakult meg azzal a céllal, hogy a magyar nyelvet és nemzeti öntudatot, „testvéri érzést” erősítse az erdélyi magyarok között. A kávéház 1894-ben nyitotta meg kapuit. Az akkori még inkább külvárosias Kerepesi út egyre felkapottabb lett, és az EMKE híre is gyorsan terjedni kezdett. A kávéház gyors felfutásában az is szerepet játszott, hogy a Népszínház (később Nemzeti Színház) színészei is ide jártak, köztük Blaha Lujza is. A vendéglátóhelyen gazdag újságkínálat állt rendelkezésre a vendégek számára, emellett a polcokon a Pallas Nagylexikon kötetei sorakoztak és a kávéházban kölcsönkönyvtár is működött. Ami igazán megkülönböztette a konkurenciától, az a cigányzene volt. Később cukrászdát és egy bárt rendezett be a tulajdonos, amely az 1920-as években újdonságnak számított magas pultjával és bárszékeivel, este pedig kabaréműsorral szórakoztatták a vendégeket. 1949-ben államosították, 1956-ban az épületet ismét rommá lőtték, ekkor a hely nagyobb kárt szenvedett, mint a világháború idején. Öt éven át tartó felújítás után 1961-ben nyitott meg újra. A legendás kávéház helyén a rendszerváltás után egy ideig sörbár üzemelt, jelenleg bankfiókoknak ad otthont.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az EMKE-t, bár már csak nevében létezik, még ma is fogalomként, tájékozási pontként értelmezik a fővárosiak. Mivel betűszó ma is él a pestiek emlékezetében a kávéház története, múltja mindenképpen érdemessé teszi, hogy az Erzsébetvárosi Értéktár része legyen.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

[Emke Kávéház | egykor.hu](http://emkekavehaz.hu)

[Volt egyszer egy EMKE • Magyar Nemzeti Digitális Archívum \(mandadb.hu\)](http://mandadb.hu)

[125 éves az EMKE kávéház - Trade magazin](http://trade.hu)

[Törzskávéházamból zenés kávéházba \(lira.hu\)](http://lira.hu)

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: emkekavehaz.hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is - vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat
4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról.

Szakmai ajánlás az Erzsébetvárosi Értéktárba

Az EMKE, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület nevű civil szervezet neve, az egyesület eredetileg Kolozsvárott 1885-ben alakult meg azzal a céllal, hogy a magyar nyelvet és nemzeti öntudatot, „testvéri érzést” erősítse az erdélyi magyarok között, kulturális és közgazdasági intézmények létesítésével és támogatásával.

1890-ben a Kerepesi út – ma Rákóczi út – és a körút sarkára bérház épült, a földszintjén egy nagyobb alapterületű lehetséges kávéházi térrel. Wassermann Jónás a korabeli pesti vendéglátós szakma jeles alakja, az EMKE lelkes tagja megvette a kiadó tér bérleti jogát. Jelentős anyagi támogatás fejében vette meg az EMKE névhasználati jogát.

A kávéház 1894-ben nyitotta meg kapuit. Az akkori még inkább külvárosias Kerepesi út egyre felkapottabb lett, és az EMKE híre is gyorsan terjedni kezdett. Wassermann minden kávé után 2 fillért fizetett az egyesületnek.

A kávéház gyors felfutásában az is szerepet játszott, hogy a Népszínház (később Nemzeti Színház) színészei is ide jártak, köztük Blaha Lujza is, aki a kávézónak otthont adó épületben is lakott. A vendéglátóhelyen gazdag újságkínálat állt rendelkezésre a vendégek számára, emellett a polcokon a Pallas Nagylexikon kötetei sorakoztak és a kávéházban kölcsönkönyvtár is működött.

Ami igazán megkülönböztette a konkurenciától, az a cigányzene volt. Wassermann elsőrangú primásokot és zenekarokat szerződtetett, és ezt a hagyományt fia, Wassermann Mór is követte.

A fiatalabb Wassermann komoly beruházásba kezdett, cukrászdát és egy bárát rendezett be, amely az 1920-as években újdonságnak számított magas pultjával és bárszékeivel, este pedig kabaréműsorral szórakoztatták a vendégeket. Érdekesség, hogy a román megszállás idején József Attila kenyeresfiúként dolgozott itt. 1945-ben a kávéház teljesen kiégett, ősszel újra megnyitotta kapuit, 1949-ben államosították, 1956-ban az épületet ismét rommá lőtték, ekkor a hely nagyobb kárt szenvedett, mint a világháború idején. Öt éven át tartó felújítás után 1961-ben nyitott meg újra, ám akkor már nyoma sem volt a régi kávéháznak, bár sok ismert író, költő, színész: Csukás István, Hernádi Gyula, Psota Irén járt oda. A legendás kávéház helyén a rendszerváltás után egy ideig sörbár üzemelt, jelenleg bankfiókoknak ad otthont.

Simon Bernadett, tájékoztató könyvtáros, OSZK

Budapest, 2024. május 13.

Forrás: [Fortepan — #65761](#)

Forrás: [Fortepan — #112850](#)